

Dve novinky edičného oddelenia Slovenského filmového ústavu

Edičné oddelenie Slovenského filmového ústavu prichádza v týchto dňoch na trh s dvomi novinkami. Po prvý krát v histórii slovenskej kinematografie vychádza na DVD nosiči režisérsky zostrih filmového diela. Ide o film Miloslava Luthera *Útek do Budína* (2000). Druhou novinkou je tradične vydávaný Filmový kalendár, ktorého verzia pre rok 2008 obsahuje 12 fotografií autora Vladimíra Vavreka z najoceňovanejšieho slovenského filmu Dušana Hanáka *Obrazy starého sveta* (1972).

Koprodukčný projekt *Útek do Budína* vznikol nielen ako titul pre kiná, ale i ako päťdielny televízny seriál. Jeho predlohou bol rovnomenný román Vladislava Vančuru, zachytávajúci na pozadí ľubostného príbehu pražskej meštianskej dcéry a slovenského statkárskeho syna spoločenskú situáciu po vzniku Československej republiky. Rozpad rakúsko-uhorskej monarchie samozrejme poznamenal život ľudí v strednej Európe a znamenal zvrät v životnom štýle rôznych vrstiev. Utvárali sa zároveň i nové vzťahy medzi rôznymi národmi v novom štáte. Práve tieto okolnosti pripomínali autorom scenára isté podobnosti so zmenami po roku 1989. Pôvodný scenár vznikol začiatkom 90. rokov pre režiséra Ivana Balađu. Projektu sa nakoniec ujal režisér Miloslav Luther, režisér snímok *Chodník cez Dunaj* (1985) a *Anjel milosrdenstva* (1994).

Po štyroch rokoch od dokončenia sa režisér k *Úteku do Budína* vrátil a urobil jeho o 25 minút kratšiu režisérsku verziu. „Už v čase jeho realizácie sme zvažovali, ako čo najvýstižnejšie skoncentrovať do jedného večera rozkošatenú epickodramatickú štruktúru príbehu. Pod tlakom záväzných termínov ukončenia projektu, ale aj mimoriadnej náročnosti dobového výpravného diela, sme sa rozhodli zachovať chronologický tok rozprávania. Vyše dvojhodinová výsledná dĺžka filmu však vyvolala pri distribúcii filmu rôzne komplikácie. Už od premiéry som sa stále zaoberal týmto problémom a hľadal som možnosť, ako sa s ním vyrovať. Privátne som film viackrát prestrihal a keď sa mi naskytla príležitosť získať podporu na jeho uvedenie v DVD verzii, prirodzene som ju využil“, objasňuje pozadie prípravy historicky prvého DVD s režisérskym prestrihom slovenského filmu jeho režisér Miloslav Luther. S výsledkom je autor spokojný: „Zmenil som časovú postupnosť rozprávania, ktorá je teraz vernejšia pôvodnej Vančurovej novele. Podarilo sa mi tak nielen zhuťniť príbeh do obvyklej minútáže, ale myslím, že film získal na dramatickosti a poskytuje aj nové pocitové a významové kontexty“, povedal Luther.

Krst DVD *Útek do Budína* sa uskutočnil 25. júla na LFŠ v Uherskom Hradišti, kde ho pred slávnostnou premiérou pokrstil riaditeľ Slovenského filmového ústavu Peter Dubecký.

Tradičiu vydávania Filmových kalendárov začal Slovenský filmový ústav už v roku 2003. Po kalendároch venovaných slovenským režisérom, hereckým legendám, filmovým rozprávkam či dielam reprezentujúcim obdobie 80. rokov, sa tentoraz

rozhodol širokej verejnosti pripomenúť 35. výročie vzniku filmu Obrazy starého sveta. Filmu, ktorý sa celkom nesporne radí k najkvalitnejším a medzinárodne najúspešnejším dielam nielen v kontexte tvorby režiséra Dušana Hanáka, ale i v celej histórii slovenskej kinematografie. Filmu, ktorý i s odstupom času dokáže osloviť nových divákov, sprostredkovať im stále rovnako silný estetický zážitok a aj dnes aktuálne humanistické poslanstvo. Filmový kalendár prináša 13 veľkoformátových fotografií Vladimíra Vavreka, ktorý sa sám podieľal na ich výbere a zostavení. „Nápad vydať moje fotografie z filmu Obrazy starého sveta ma milo prekvapil a samozrejme potešil. Najmä dnes, v dobe, kedy ľudí zaujímajú len výbuchy a celebrity. Som rád, že sa tie zábery dostanú k väčšiemu množstvu ľudí, aj k tým, ktorí možno film nevideli,“ povedal autor fotografií Vladimír Vavrek a dodal: „Bola to veľmi silná téma, ktorá poznačila mňa aj moju prácu. Nájst' takých ľudí bol už v tom čase zázrak.“

Prezentácia Filmového kalendára 2008 sa uskutočnila na 33. LFŠ v Uherskom Hradišti, kde sa zároveň odštartoval i jeho predaj.

Útek do Budína

Slovensko-Česká republika-Maďarsko, 2002/2006, 110´

Réžia: Miloslav Luther

Scenár: Martin Porubjak, Marian Puobiš, Miloslav Luther

Námet: Vladislav Vančura

Kamera: Vladimír Holloš

Hrajú: Bolek Polívka, Ondřej Sokol, Lenka Vlasáková, Miroslav Donutil, Irena Konvalinová, Andy Hryc, Jiří Menzel

DVD Útek do Budína a si môžete zakúpiť naobchodnom oddelení Slovenského filmového ústavu na Grosslingovej ulici v Bratislave, alebo v sieti kníhkupectiev Artforum za 299 SK.

Cena Filmového kalendára 2008 je 199 sk a môžete si ho kúpiť rovnako na obchodnom oddelení Slovenského filmového ústavu.